

บทความการวิจัย

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลบึงปรัง จังหวัดพังงา

จิราวรรณ เพิ่มทรัพย์
หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

บทคัดย่อ

การวิจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลบึงปรัง จังหวัดพังงามีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลบึงปรัง จังหวัดพังงา ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลบึงปรัง จำนวน ผู้ใหญ่บ้าน นายกองการบริหารส่วนตำบล และรองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบึงปรัง ผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 112 คน ในปีการศึกษา 2557 เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามที่ถามเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวข้างต้น นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้ความถี่และร้อยละ

ผลการวิจัย พบว่า

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เห็นว่าชุมชนได้รับรู้ปัญหาในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ติดตามการวางแผนการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ติดตามสอบถามปัญหาที่เกิดขึ้น ประสานงานเกี่ยวกับการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก ช่วยเหลือด้านแรงงานในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก บริจาคสื่อ วัสดุอุปกรณ์ ให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ขวัญและกำลังใจแก่ครูพี่เลี้ยงเด็ก และติดตามผลการดำเนินงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แต่ไม่มีส่วนร่วมในการให้ความร่วมมือเป็นวิทยากรให้ความรู้เสริมประสบการณ์แก่เด็ก และเป็นกรรมการตรวจรับพัสดุของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลบึงปรัง จังหวัดพังงา

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือโดยดำเนินการ ดังนี้

- ศึกษาจุดมุ่งหมาย เอกสาร ตำรา บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
- กำหนดกรอบคำถามให้ตรงกับวัตถุประสงค์และขอบเขตเนื้อหาในการศึกษา

3. สร้างแบบสอบถามให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา และขอบเขตเนื้อหาในการศึกษา
 ปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา
4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้องของ
 เครื่องมือ แล้วนำไปปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง เหมาะสม
5. นำแบบสอบถามที่แก้ไขปรับปรุงแล้วเสนอประธานกรรมการและกรรมการที่ปรึกษาสารนิพนธ์
 เพื่อตรวจสอบและพิจารณาให้ความเห็นชอบ
6. นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้วไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบล
 ปริง จังหวัดพังงา เป็นแบบเลือกตอบ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
 องค์การบริหารส่วนตำบลปริง จังหวัดพังงา โดยศึกษาใน 4 ด้าน คือการวางแผน การประสานงาน การ
 จัดหาทรัพยากร และการประเมินผล ประชากรที่ให้ข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ คณะกรรมการศูนย์พัฒนา
 เด็กเล็ก สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้ปกครอง
 นักเรียนในปีการศึกษา 2557 จำนวน 112 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ที่เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ
 แบบสอบถามและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลปริง
 จังหวัดพังงา ผู้ศึกษาได้จัดเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามคืนทั้งหมด 112 ฉบับ (100%) นำข้อมูลที่
 ได้มาวิเคราะห์โดยใช้ความถี่ และร้อยละ ผลการศึกษาสรุปได้ ดังนี้

1.การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการวางแผน ส่วนใหญ่ชุมชนมีส่วน
 ร่วมในการรับรู้ปัญหาในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และติดตามการวางแผน การจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
 แต่มีส่วนร่วมต่างกันในการนำเสนอความต้องการของชุมชนในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และจัดลำดับ
 ความสำคัญของปัญหา เพื่อนำมาวางแผนในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

2.การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการประสานงานส่วนใหญ่ชุมชนมี
 ส่วนร่วมติดต่อสอบถามปัญหาที่เกิดขึ้นภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และประสานงานเกี่ยวกับการพัฒนาศูนย์เด็ก
 เล็ก แต่มีส่วนร่วมต่างกันในการประสานงานด้านงบประมาณในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และ
 ประสานงานด้านวัสดุ อุปกรณ์ในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในขณะที่เกินครึ่งชุมชนไม่มีส่วนร่วมในการให้
 ความร่วมมือเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่เด็กเล็ก

3. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการจัดหาทรัพยากร ชุมชนเกินครึ่งมีส่วนช่วยเหลือด้านแรงงานในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และบริจาค สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในขณะที่ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมต่างกันในการร่วมพิจารณาจัดสรรงบประมาณประจำปีเพื่อการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และจัดสรรงบประมาณในการปรับปรุงอาคารสถานที่ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แต่ไม่มีส่วนร่วมในการเป็นวิทยากรให้ความรู้เสริมประสบการณ์แก่เด็ก

4. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการประเมินผลชุมชนเกินครึ่งมีส่วนร่วมในการให้ขวัญและกำลังใจแก่ครูพี่เลี้ยงเด็ก และติดตามผลการดำเนินงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในขณะที่ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมต่างกันในการทบทวนโครงการและกำหนดการแก้ไขปรับปรุง และสรุปผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเมื่อสิ้นปีงบประมาณแต่ไม่มีส่วนร่วมเป็นกรรมการตรวจรับพัสดุของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

อภิปรายผลวิจัย

จากการวิจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก องค์การบริหารส่วนตำบลนบปริง จังหวัดพังงา ผู้ศึกษาได้นำมาอภิปรายไว้ ดังนี้

ด้านการวางแผน ชุมชนมีส่วนร่วมรับรู้ปัญหาในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และติดตามการวางแผนการจัดการของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังที่สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2545) ได้กล่าวถึงบทบาทของชุมชนในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่ผู้ปกครอง ครอบครัวประชาชน และสถาบันจัดการศึกษา ต้องมีบทบาทในการร่วมจัดทำหลักสูตรและติดตามการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาและครูให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา และให้ข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา รวมทั้งสนับสนุนกิจการการศึกษา โดยสนับสนุนด้านความคิดการเป็นผู้นำ การเป็นกรรมการ การร่วมประชุม การให้คำปรึกษาแนะนำ การให้ข้อมูลความคิดเห็นการปกป้องดูแล การสนับสนุนทรัพยากรการเงิน วัสดุอุปกรณ์ การร่วมดำเนินโครงการ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ซึ่งผลการศึกษาของสวัสดี ยศบุญเรือง (2544) ได้ศึกษาพบว่า บุคลากรทางการศึกษาส่วนใหญ่ตระหนัก และเห็นความสำคัญเกี่ยวกับบทบาทและหน้าที่ในการส่งเสริมชุมชนให้มีส่วนร่วมเรื่องการวางแผนการกำหนดนโยบาย กำกับ ติดตามและประเมินผล ในขณะที่ ผลการศึกษาของทับทิม กวีวัฒน์ (2545) พบว่าครูส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนทุกขั้นตอนทั้งการวิเคราะห์สภาพโรงเรียน สร้างวิสัยทัศน์ กำหนดนโยบาย เป้าหมายของโรงเรียน เนื่องจากการวางแผนเป็นการกำหนดการปฏิบัติงานที่ครอบคลุมตั้งแต่การเตรียมการวางแผนเป้าหมาย วิธีการและวัสดุอุปกรณ์ เพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมในการพัฒนาการศึกษาอันเป็นภารกิจสำคัญของโรงเรียนให้บรรลุตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ร่วมกัน

การมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันของชุมชนเป็นการนำเสนอความต้องการของชุมชนในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และจัดลำดับความสำคัญเพื่อนำมาวางแผนในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดังจะเห็นได้จากผลการศึกษาของ วรวรรณ ตันตเสนา (2546) ที่ได้ศึกษา พบว่าสภาพโดยทั่วไปชุมชนไม่มีความเข้าใจในแนวคิด นโยบาย แผน กิจกรรมโครงการและความต้องการของโรงเรียน ทั้งโรงเรียนยังเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมจัดการศึกษาในโรงเรียนค่อนข้างน้อย และผลการศึกษาของ ญัฐวุฒิ หลวงธิดา (2549) ที่ได้ศึกษา

พบว่า ชุมชนไม่มีส่วนร่วมประชุมกำหนดแผนพัฒนาการจัดการศึกษา ระยะ 5 ปีของโรงเรียนบ้านโป่งแดง ในขณะที่ จำรัส นองมาก (2544) ได้กล่าวถึงการวางแผนว่า แผนเป็นเรื่องของการเตรียมการเพื่อประกอบการตัดสินใจที่ถูกต้องในอนาคต เช่นเดียวกับ ธงชัย สันติวงษ์ (2544) ที่กล่าวถึง การวางแผน เป็นการเชื่อมโยงตัวเราจากที่เป็นอยู่ในปัจจุบันไปสู่จุดมุ่งหมายที่ต้องการจะไปถึง จึงเป็นกระบวนการคิดวิเคราะห์เพื่อพิจารณาวัตถุประสงค์ที่ต้องการ โดยมีการคาดคะเนปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นและทำการพัฒนาหาวิธีการแก้ไขไว้ล่วงหน้า ทั้งนี้โดยจะต้องมีการคิดพิจารณารายละเอียดสิ่งที่จะต้องทำว่าต้องทำอะไรเมื่อไร พร้อมกับการระบุผลสำเร็จต่าง ๆ ที่ต้องการจะนำกิจการมุ่งไปสู่วัตถุประสงค์ตามที่ได้ตั้งไว้

การประชุมงาน ชุมชนมีส่วนร่วมในเรื่องติดต่อสอบถามปัญหาที่เกิดขึ้นภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และเสียสละเวลาในการประชุมงานเกี่ยวกับการพัฒนาศูนย์เด็กเล็ก ดังที่ สมิต สัจฉกร (2546) ได้กล่าวว่า การประชุมงานจะต้องอาศัยความร่วมมือในการทำงานร่วมกันของทุกฝ่ายโดยอาศัยความเข้าใจ หรือการตกลงร่วมกัน มีการรวบรวมกำลังความคิด วิธีการ เทคนิคและระดมทรัพยากรมาสนับสนุนงานร่วมกัน เพื่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เต็มใจที่จะทำงานร่วมกัน ดังเช่นผลการศึกษาของ สุรพล ไคร์วานิช (2544) ที่ได้ศึกษา พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความพร้อมด้านการเสียสละเวลามาทำงาน เพราะกรรมการทุกคนให้ความร่วมมือแก่สถานศึกษาทุกครั้งเมื่อมีกิจกรรม ทั้งนี้สภาพความเป็นจริงกรรมการส่วนใหญ่เห็นความสำคัญของการศึกษา มีความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียนและมีความสัมพันธ์กับโรงเรียน เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ ญัฐวุฒิ หลวงธิดา (2549) ที่ได้ศึกษา พบว่า ชุมชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมเสียสละเวลาให้กับโรงเรียนเกี่ยวกับการพัฒนาสถานศึกษา และสนับสนุนกิจกรรมนักเรียนระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ขณะที่รัชนิกร หงส์พนัส (2547) ได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาการผสมผสานความร่วมมือเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อะหว่างโรงเรียนและบ้าน ไว้ว่า การพบผู้ปกครองในรูปแบบของ Open House เป็นการเชิญผู้ปกครองมาเยี่ยมโรงเรียน และร่วมกิจกรรมพิเศษต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้นซึ่งจะช่วยสร้างสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้สอนและผู้ปกครอง การพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนทัศนคติกันจะช่วยให้เกิดความเข้าใจในปัญหาต่าง ๆ ของผู้เรียน การสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงการเรียนรู้อะหว่างโรงเรียนกับบ้าน โรงเรียนต้องมีการบริหารจัดการที่เป็นระบบเกี่ยวกับการให้ข่าวสารข้อมูล โดยมีผู้ประสานงานติดตามตอบคำถามในกรณีที่มีปัญหาระหว่างโรงเรียนและบ้าน

ขณะที่ชุมชนมีส่วนร่วมต่างกันในกรประชุมงานด้านงบประมาณในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และประชุมงานด้านวัสดุ อุปกรณ์ในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่ง สมิต สัจฉกร (2546) ได้กล่าวถึงการประชุมงานว่าจะต้องสร้างสัมพันธ์ภาพในการทำงานร่วมกันของทุกฝ่ายโดยอาศัยความเข้าใจ หรือตกลงร่วมกัน มีการรวบรวมกำลังความคิด วิธีการเทคนิค และระดมทรัพยากรมาสนับสนุนงานร่วมกัน เพื่อให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเต็มใจที่จะทำงานร่วมกัน และจะต้องมีการสื่อสารที่เข้าใจตรงกันอย่างรวดเร็ว และราบรื่น อีกทั้งจัดให้รู้สิ่งที่ต้องประสานให้ชัดเจน การที่ผู้ร่วมงานได้รู้ชัดว่าจะต้องประสานงานในเรื่องใด มีสิ่งใดที่จะต้องประสานทำให้การประชุมงานมีความครอบคลุมครบถ้วน สอดคล้องทั้งกิจกรรมและเวลา

ส่วนชุมชนไม่มีส่วนร่วมเป็นวิทยากรให้ความรู้แก่เด็ก ซึ่ง พิทยาภรณ์ มานะจตุ (2549) ได้เสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ และจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ชุมชนอาจเข้ามาร่วมสนับสนุน กิจกรรมการเรียนรู้ของเด็กโดยมอบวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติให้ อาจหมายรวมถึงการสนับสนุนครูจากชุมชน เพื่อทำการฝึกสอนถ่ายทอดงานภูมิปัญญาท้องถิ่นให้แก่เด็กในลักษณะกิจกรรมเสริมหลักสูตร นอกจากนั้นรัชนิกร หงส์พนัส (2547) ได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาการผสมผสานความร่วมมือเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนและบ้าน โดยการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอน การเชิญผู้ปกครองมาเป็นวิทยากรพิเศษบรรยายสิ่งที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น และเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน ผลที่ได้จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ หรือโดยผู้ปกครองมีบทบาทเป็นครูช่วยสอน การเชิญผู้ปกครองที่มีความชำนาญเฉพาะเรื่องที่ตรงกับวิชาหรือโครงการพิเศษของโรงเรียนมาทำการบรรยายเสริมเพิ่มเติม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากยิ่งขึ้นกว่าการฟังผู้สอนเพียงอย่างเดียว และสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและบ้านเชิงวิชาการ และเพิ่มเติมความรู้ให้กับผู้สอนด้วย

ขณะที่การจัดหาทรัพยากร ชุมชนมีส่วนร่วมช่วยเหลือด้านแรงงานในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และบริจาคสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งใกล้เคียงกับผลการศึกษาของ นิคม ผัดแสน (2542) ที่ได้ศึกษา พบว่า คณะกรรมการประถมศึกษามีส่วนร่วมในการสนับสนุนและส่งเสริมให้นักเรียนนำทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ประกอบการเรียนการสอน ทั้งนี้อาจเป็น เพราะผู้ปกครองส่วนใหญ่มีฐานะยากจนจึงไม่สามารถให้การสนับสนุนในการซื้อวัสดุต่าง ๆ ที่มีจำหน่ายในท้องตลาดได้ จึงสนับสนุนให้นักเรียนแสวงหาวัสดุที่มีในท้องถิ่น เพื่อนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอน ในทำนองเดียวกัน พิระ พรนวม (2544) ได้ศึกษาพบว่า คณะกรรมการโรงเรียนจะมีส่วนร่วมในการวางแผนปฏิบัติงานเพื่อจัดหาทรัพยากร วัสดุ อุปกรณ์ด้วยการจัดกิจกรรมหรือเสี่ยสละบริจาคทรัพย์สิน สิ่งของต่าง ๆ ซึ่ง รุ่ง แก้วแดง (2546) ได้ให้คำจำกัดความของทรัพยากรไว้ว่า “ทรัพยากร” คือ “ความรู้” ทุกเรื่องที่มีอยู่ในชุมชนรวมไปถึง “ภูมิปัญญา” ก็ถือเป็นทรัพยากรของชุมชน เทคโนโลยีต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชน ถ้าสามารถนำมาใช้เพื่อการเรียนรู้ได้ก็ถือว่าเป็นทรัพยากร ส่วนผลการศึกษาของ ศรีไพร อินถา (2544) ที่ได้ศึกษาพบว่า ชุมชนต้องการให้ครูใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนทุกครั้ง และต้องการให้ห้องสมุดเป็นศูนย์กลางบริการสื่อการเรียนการสอนแก่ชุมชน รวมถึงต้องการมีส่วนร่วมในการจัดหาสื่อการเรียนการสอน

สำหรับการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันของชุมชนในการร่วมประสานงานด้านงบประมาณในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จากผลการศึกษาของมณฑนา เป็งจันทร์ (2544) ได้ศึกษา พบว่างบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลได้รับเงินจัดสรรไม่เพียงพอ และไม่มีกำหนดโครงการที่จะช่วยเหลือโรงเรียนอย่างชัดเจน เป็นเพราะว่างบประมาณมีน้อยจึงไม่มีโครงการที่จะช่วยเหลือการศึกษาอย่างจริงจัง และองค์การบริหารส่วนตำบลไม่มีนโยบายในการสนับสนุนด้านวัสดุ อุปกรณ์เพื่อการศึกษา ไม่มีวัสดุอุปกรณ์ที่จะให้การสนับสนุนแก่โรงเรียนและไม่มีแผนการใช้วัสดุอุปกรณ์ขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ชัดเจน

ในขณะที่ชุมชนไม่มีส่วนร่วมเป็นวิทยากรให้ความรู้เสริมประสบการณ์แก่เด็กซึ่ง รัชนิกร หงส์พนัส (2547) ได้กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาการผสมผสานความร่วมมือเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนและบ้าน ไว้ว่า การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการเรียนการสอน การเชิญผู้ปกครองมาเป็นวิทยากรพิเศษ

บรรยายสิ่งที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น และเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน ผลที่ได้จะช่วยเ้าให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และผู้ปกครองมีบทบาทเป็นครูช่วยสอน การเชิญผู้ปกครองที่มีความชำนาญพิเศษเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิชา หรือโครงการพิเศษของโรงเรียนมาทำการบรรยายเสริมเพิ่มเติม เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้มากยิ่งขึ้นกว่าการฟังผู้สอนเพียงอย่างเดียวและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและบ้านเชิงวิชาการ และเพิ่มเติมความรู้ให้กับผู้สอนด้วย นอกจากนี้ พิทยาภรณ์ มานะจตุติ (2549) ยังกล่าวว่า การร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ และจัดประสบการณ์การเรียนรู้ชุมชน อาจเข้ามาร่วมสนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้ของเด็ก การสนับสนุนครูจากชุมชนเพื่อทำการฝึกสอนถ่ายทอดงานภูมิปัญญาท้องถิ่นให้แก่เด็ก ในลักษณะกิจกรรมเสริมหลักสูตร

สำหรับการประเมินผล ชุมชนมีส่วนร่วมให้ขวัญและกำลังใจแก่ครูพี่เลี้ยงเด็ก และติดตามผลการดำเนินงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ซึ่งสำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2545) ได้กล่าวถึงบทบาทของชุมชนในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาไว้ว่า ผู้ปกครอง ครอบครัวประชาชน และสถาบันจัดการศึกษา ต้องมีบทบาทร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรพัฒนาการของบุตรหลานและการเรียนการสอนประจำวัน ร่วมจัดทำหลักสูตรและติดตามผลการศึกษา เช่น ร่วมแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนะการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ติดตามการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาและครูให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา และให้ข้อเสนอแนะในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ดังที่ผลการศึกษาของ วสันต์ ขอดศิริ (2547) ที่ได้ศึกษา พบว่า เจ้าหน้าที่และสมาชิกองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นที่มาจากประชาชน มีส่วนร่วมในการประเมินผลการจัดการประถมศึกษา ร่วมเป็นกรรมการประเมินผลการจัดการศึกษาของโรงเรียน ร่วมเป็นคณะกรรมการประเมินมาตรฐานของโรงเรียน ร่วมวิเคราะห์ ประมวลผลการจัดการศึกษาของโรงเรียนซึ่ง อลงกรณ์ มีสุทธา และสมิต สัจฉกร (2545) ได้กล่าวว่า การประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นการเทียบระหว่างผลงานระดับบุคคลที่ปรากฏกับมาตรฐานที่วางไว้ ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการควบคุมและตรวจสอบปริมาณงาน และคุณภาพของบุคคลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ขององค์กรรวมทั้งเพื่อประโยชน์ในการให้รางวัล หรือลงโทษ ตลอดจนในการพัฒนาบุคคลต่อไปในอนาคต

ส่วนการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันของชุมชนเป็นการทบทวนโครงการและกำหนดการแก้ไขปรับปรุง และสรุปผลการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเมื่อสิ้นปีงบประมาณ ตามที่จินตนา สุจจันท์ (2549) ที่กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นกระบวนการดำเนินงานรวมพลังประชาชนกับองค์กรของรัฐหรือองค์กรของเอกชน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาหรือแก้ปัญหาของชุมชน โดยให้สมาชิกเข้ามาร่วมวางแผน ปฏิบัติและประเมินงาน เพื่อแก้ปัญหาของชุมชน ตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งจบโครงการ เริ่มตั้งแต่ร่วมศึกษาปัญหาและความต้องการ ร่วมหาวิธีแก้ปัญหา ร่วมวางนโยบายและแผนงาน ร่วมตัดสินใจการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่และร่วมปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ และร่วมประเมินผลโครงการ ซึ่งผลการศึกษาของ ชฎาพร เสาร์เจริญ (2548) ได้ศึกษา พบว่า ในขั้นการกำหนดรายละเอียดกิจกรรมแผนงาน/โครงการ ในระยะ 5 ปี บุคลากรส่วนใหญ่มีส่วนร่วมประชุม เพื่อนำแนวทางการพัฒนามากำหนดเป็นวัตถุประสงค์ของสาขาการพัฒนาและแผนงานพิจารณาทบทวนรายละเอียดกิจกรรมในแต่ละแผนงาน/โครงการและร่วมสรุปทำเนียบแผนงาน/โครงการ

ในขณะที่ชุมชนไม่มีส่วนร่วมเป็นกรรมการตรวจรับพัสดุของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กซึ่งใกล้เคียงกับผลการศึกษาของ ญัฐวุฒิ หลวงธิดา (2549) ได้ศึกษา พบว่า ชุมชนไม่มีส่วนร่วมเป็นกรรมการตรวจสอบพัสดุ กรรมการตรวจสอบการเงินของโรงเรียน เนื่องจากโรงเรียนจะดำเนินการเอง ชุมชนไม่มีส่วนรับรู้การประเมินผลว่าดีหรือไม่ดีตลอดจนผลการดำเนินงานด้านต่าง ๆ

จากผลการวิจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบล นบปริง จังหวัดพังงา ทั้ง 4 ด้าน คือ การวางแผน การประสานงาน การจัดหาทรัพยากร และการประเมินผล ชุมชนให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมทุกด้านแต่ด้านขึ้นอยู่กับความรู้ประสบการณ์และความสามารถของคนในชุมชน ดังที่ สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2545) ได้กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นการร่วมคิด ร่วมทำของบุคคลทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เป็นพลังส่งเสริมให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาประกอบด้วยผู้จัดการศึกษาโดยตรง (ครูผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา) ผู้สนับสนุนการจัดการศึกษา (หน่วยจัดสรรงบประมาณ หน่วยงานนโยบายทางการศึกษารัฐบาล ผู้ทรงคุณวุฒิ) ผู้รับผลจากการจัดการศึกษา (ชุมชน ผู้ปกครอง ผู้เรียน พ่อแม่ ผู้จ้างงานและสังคม) รวมทั้งผู้ประเมินผล (ผู้ประเมินผลภายนอก ผู้ตรวจสอบ ผู้ตรวจราชการ) บุคคลเหล่านี้ล้วนมีบทบาทเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทั้งสิ้นสมควรเข้าร่วมในการจัดการศึกษาในขั้นตอนต่าง ๆ ที่เหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

1. ในการวางแผน ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และผู้ปกครองควรมีการร่วมประชุมทำความเข้าใจในการวางแผน มีส่วนร่วมในการนำเสนอความต้องการของชุมชนในการจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ตลอดจนจัดลำดับความสำคัญของปัญหาเพื่อนำมาวางแผน

2. การประสานงาน ระหว่างกลุ่มผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และกลุ่มผู้ปกครองควรมีการให้ข้อมูล พูดคุยเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

3. การประเมินผล ควรมีการติดตามผลการดำเนินงาน และชุมชนควรเข้าไปมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน

4. ในการศึกษาครั้งต่อไปอาจใช้รูปแบบในการสัมภาษณ์ หรือการใช้วิธีจัดกลุ่มสนทนา เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึก

โดยภาพรวมการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลนบปริงอยู่ในระดับดี เพื่อให้การพิจารณาปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการศูนย์เด็กเล็กได้มีศักยภาพ มีความพร้อมและมาตรฐาน โดยการพัฒนาปรับปรุงอาคารสถานที่และส่งเสริมพัฒนาการผู้ดูแลเด็กเล็กให้มีความรู้ เพิ่มทักษะและศักยภาพในการจัดการเรียนการสอน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

เชิงลึก

1. ควรศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยวิธีการสัมภาษณ์
2. ควรวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก